
Nalewki

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Muranów

Atrybuty: Nazwy pochodzące od wyrazów pospolitych Topograficzne Nazwy charakteryzujące

Rok utworzenia nazwy: 1659

Opis

Ze zbudowanych w 1607 wodociągów, z ujęcia od zbiegu Leszna i Długiej, kierowano wodę do wielkich zbiorników, zwanych nalewkami, które mieściły się właśnie tu. Stąd, drewnianymi rurami, woda biegła w kierunku starówki, skąd czerpano ją kubłami.

Ciekawostki

Dzisiejsza ulica nie ma nic wspólnego z dawną ulicą Nalewki. Biegła wzdłuż rzeki Bełczącej, zwanej później Nalewką. W XVI w. powstała tu kaplica, przejęta w 1622 przez Brygidki. Mieściły się wzdłuż ulicy głównie mieszczańskie ogrody. Zaraz za Arsenalem znajdowało się miejsce egzekucji publicznej. W XVII w. ulicę zabudowano drewnianymi domkami, które zniszczono w czasie potopu. W XVIII w. została już wybrukowana i ulica przekroczyła ul. Gęsią (Anielewicza). Stało tu 21 domów drewnianych, kamienica, 41 warsztatów, 2 browary, a w 1769 na miejscu egzekucji zaczęto budować Magazyn Karowy. Tutaj mieszkał artysta królewski Bogumił Plersch. W 1770 ulica otrzymała nazwę Nalewki. Sięgała do pl. Muranowskiego. W 1780 pojawili się tu Żydzi, przeniesieni z Marywilu i Gołubskiego. W 1815 ulice uregulowano i zabudowano kamienicami murowanymi (nr 15, 19, 29 wg proj. Corazziego). Pod koniec XIX w. mieszkał przy tej ulicy Piłsudski, w mieszkaniu pewnego lekarza. Na pocz. XX Nalewki były już zatłoczoną, ruchliwą ulicą, pełną Żydów i ich sklepów, tramwajów jadących w kierunku Muranowskiej... Mieściły się tu składy, warsztaty, magazyny, sklepy, drukarnie, wytwórnia wędlin koszernych, pracownia firanek, fabryka przyborów podróżniczych, rozlewnia farb, sklep Tel Aviv (wyroby z Palestyny), sklep Nowe Źródło Ozdób Choinkowych, wytwórnia getrów Azryel Skowronek, sprzedaż kuponów ubraniowych Pinkusa Wasserszpringa, ekspedycja polesko-podlaską Ekspol (nr 35), a także synagoga. Przed 1939 działało tu ponad 700 firm. W 1940 Nalewki stały się główną ulicą getta żydowskiego. Pięć lat później ulica została zbombardowana. Po wojnie pozostawiono starą część ulicy jako Bohaterów Getta, odcinając ją od reszty ul. Nowotki (dzisiejsza ul. Andersa), a Nalewki znalazły się jako mała uliczka między blokami.

Stan obecny:

~ Nr 2: Pasaż Simonsa. Zbudowany w 1900-4 na przeciwko Arsenалу. Miał 4 piętra i mieścił liczne sklepy, punkty usługowe i biura. W 1944 lotnictwo niemieckie zbombardowało reductę powstańczą, mieszczącą się w tym budynku. Dziś jest tu parking.

~ Nr 3: Straż Ogniowa. Powstała w 1835, zniszczona w 1944. Dziś pusty plac.

~ Nr 5: Kramy Nalewkowskie. Zbudowane w 1865. Dziś pusty plac.

~ Nr 35: Ekspol. Spedycja polesko-podlaska.

~ Nr 39: Synagoga Polska. Otwarta w 1858 synagoga postępową, gdzie odprawiano nabożeństwa po polsku, gdzie działali rabini-patrioci polscy: Izaak Kramsztyk i Dow Beer Meisels.

Bloki osiedla Muranów Północny. Powstały w 1952-5 wg proj. Stanisława Brukalskiego, Barbary Andrzejewskiej-Urbanowicz i Stanisława Szurmaka.

A oto uzupełnienie nadesłane przez urni (dziękujemy!)

Też tak myślałam, że projekty były Andrzejewskiej, Szumaka i Brukalskiego. A tymczasem znalazłam pozwolenia na budowę z 1959 roku według projektu Wacława Eytnera. Andrzejewska - to projektowała przy Franciszkańskiej, tzw. Serek przy Bielańskiej, a może na Nowolipiu i przy Smoczej, ale tu nie znalazłam jej projektów ani Szumaka, ani Brukalskiego (w Archiwum Państwowym). Błędnie też piszą o Lachercie na niektórych stronach internetowych - on projektował Muranów Południowy w Śródmieściu (kino Muranów i okolice) do ok.1955 roku, gdy zajął się projektami PKiN oraz innymi obiektami. Lachertowi nie odpowiadało to, że budynki mieszkalne mają być bez ornamentów, łuków itd. W ostrym socrealizmie zajął się obiektami użyteczności publicznej w mieście.

Data nadania nazwy: rok 1659, oficjalnie potwierdzona 1770.
